

LATVIJAS REPUBLIKAS VESELĪBAS MINISTRIJA

SLIMĪBU PROFILAKSES UN KONTROLES CENTRS

Duntes iela 22, Rīga, LV-1005 • Tālr. 67501590 • Fakss 67501591 • E-pasts: info@spkc.gov.lv • Reģ. Nr. 90009756700

EPIDEMIOLOGIJAS BIĻETENS

Nr. 44 (1315)

2013.gada 5.novembrī

Imunizācijas plāna izpilde Latvijā 2012. gadā

Imunizācijas plāns 2012. - 2014.gadam (turpmāk – Imunizācijas plāns) ir iepriekšējās Imunizācijas valsts programmas 2008. - 2010.gadam¹ turpinājums, kura galvenais mērķis ir samazināt iedzīvotāju saslimstību ar vakcīnregulējamām infekcijas slimībām, kā arī rīcības plāns Sabiedrības veselības pamatnostādņēs 2011.-2017.gadam² izvirzītā 5.apakšmērķa - samazināt iedzīvotāju saslimstību ar infekcijas slimībām īstenošanai.

Šobrīd vakcinācija tiek veikta pret 13 infekcijas slimībām, ar kurām slimo galvenokārt bērni, vai kuras rada vislielākos riskus sabiedrības veselībai, piemēram, difterija un trakumsērga, pret kurām vakcinē arī pieaugušos³.

Pēdējo gadu laikā vakcinācijas kalendārs⁴ ir papildināts ar jaunām vakcīnām: vakcīnu pret pneimokoku infekciju, kas palīdz novērst *S.pneumoniae* izraisītās invazīvās infekcijas maziem bērniem, vakcīnu pret cilvēka papilomas vīrusu infekciju, kas ir galvenais dzemdes kakla vēža cēlonis, kā arī ar daudzkomponentu vakcīnām, kas samazina injekciju skaitu, vizīšu skaitu un primārās veselības aprūpes speciālistu noslogojumu un ar to saistītos izdevumus valsts budžetam.

Imunizācijas plāna mērķis

Samazināt Latvijas iedzīvotāju saslimstību ar vakcīnregulējamām infekcijas slimībām, veicot mērķtiecīgu un plānveida vakcināciju ar drošām un augsti efektīvām vakcīnām pret tuberkulozi, difteriju, stingumkrampjiem, garo klepu, poliomiēlītu, B hepatītu, b tipa *Haemophilus influenzae* infekciju, pneimokoku infekciju, epidēmisko parotītu, masalām, masaliņām un vējbakām, gripu (personām augsta riska grupās) un ērcu encefalītu bērniem augsti endēmiskajās teritorijās, bāreņiem un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem un sasniegt 4.tabulā norādītos politikas rezultātus ar attiecīgiem rezultatīvajiem

¹ Ministru kabineta 2008.gada 31. janvāra rīkojums Nr. 43 „Par Imunizācijas valsts programmu 2008. – 2010.gadam”

² Ministru kabineta 2011.gada 5.oktobra rīkojums Nr.504”Par Sabiedrības veselības pamatnostādņēm 2011.- 2017.gadam

³ Ministru kabineta 2000.gada 26.septembra noteikumu Nr.330 „Vakcinācijas noteikumi” 3.punkts

⁴ Ministru kabineta 2000.gada 26.septembra noteikumu Nr.330 „Vakcinācijas noteikumi” 1.pielikums

rādītājiem, kā arī samazināt cilvēka papilomas vīrusa ierosinātās onkoloģiskās slimības, tai skaitā arī dzemdes kakla vēzi.⁵

Saslimstība ar vakcīnregulējamām infekcijas slimībām un imunizācijas līmenis

Akūts B hepatīts

Saslimstība

Gadi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Gadījumu skaits	140	123	85	64	82
Gadījumu skaits uz 100 000 iedz.	6,2	5,4	3,8	3,1	4,0
Gadījumu skaits bērnu vidū (0-17 gadi)	5	5	2	1	1
Gadījumu skaits uz 100 000 iedz.	1,2	1,2	1	0,3	0,3

Plānveida imunizācijas rezultātā ir panākts B hepatīta gadījumu īpatsvara bērniem samazinājums no 2,4% 2010. gadā līdz 1,2% 2012. gadā. 2012.gadā tika reģistrēti 82 akūta B hepatīta gadījumi, no kuriem tikai viens gadījums bērnam.

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
1 gads/3. pote	94,8	93	90,6	89,7	89,7
15 gadi/3. pote	68,1	66,8	66,1	64,9	47,8

Jaundzimušo vakcinācija pret B hepatītu Latvijā uzsākta 1997.gadā. Pusaudžu vakcinācija uzsākta 2006.gadā.

2012.gadā **līdz gada vecumam** pret B hepatītu 3 vakcīnas devas saņēmuši **89,7%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pret B hepatītu zīdaiņiem bija vienāda līmenī. Imunizācijas līmenis neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajām rādītājām (95%).

Līdz 15 gadu vecumam pret B hepatītu 3 vakcīnas devas saņēmuši **47,8%** pusaudžu. Imunizācijas līmenis ir zems, jo lielākā bērnu daļa saņēma pilnu vakcinācijas kursu līdz gada vecumam.

Tuberkuloze

Tuberkulozes meningīts vai miliārā tuberkuloze zīdaiņiem. Zīdaiņu vakcinācijas mērķis pret tuberkulozi ir pasargāt bērnus no smagām ārpusplaušu

⁵ Ministru kabineta 2009.gada 29.janvāra rīkojums Nr.48 „Par Onkoloģisko slimību kontroles programmu 2009.-2015.gadam”.

tuberkulozes formām: tuberkulozes meningīta un miliāras tuberkulozes. 2011. - 2012.gadā minētās tuberkulozes formas bērniem netika reģistrētas.

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Dzīvi dzimušie/vakcinācija	94,8	95,7	91,7	93,7	94,8

Jaundzimušo imunizācija pret tuberkulozi Latvijā uzsākta 1937.gadā.

2012.gadā līdz gada vecumam pret tuberkulozi vakcinēti **94,8%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **1,1%**, tomēr neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajām rādītājām (96%) .

Difterija un stingumkrampji

Gadījumu skaits un saslimstība (difterija)

Gadi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Gadījumu skaits	29 (28)*	6 (5)*	2 (2)*	6 (5)*	8*
t.sk. bērnu vidū (0-17 gadi)	10	0	0	0	3*
Gadījumu skaits uz 100 000 iedz.	1,27	0,27	0,09*	0,3 (0,2)*	0,4*

*Laboratoriski apstiprināti gadījumi

Difterijas gadījumu skaits pieaudzis no 2 gadījumiem 2010.gadā līdz 8 gadījumiem 2012.gadā. 2012.gadā 5 difterijas gadījumi reģistrēti pieaugušo vidū, no kuriem viens bija vakcinēts un 3 saslimšanas gadījumi bērniem, no kuriem viens nebija vakcinēts (medicīnisko kontraindikāciju dēļ). Epidemioloģiskās situācijas pasliktināšanās skaidrojama ar to, ka difterijas izraisītāja cirkulācija iedzīvotāju vidū ne tikai turpinās, bet arī aktivizējusies nepietiekamas pieaugušo vakcinācijas aptveres dēļ. Vidējais pieaugušo vakcinācijas līmenis pret difteriju un stingumkrampjiem 2012.gadā bija 59,6% un tam joprojām ir tendence samazināties.

2012.gadā **stingumkrampju gadījumi** nav reģistrēti.

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
1 gads/3. pote	96,4	95,6	91,4	92,4	91
2 gadi/4.pote	98,1	92,3	90	97,9	91,8
8 gadi/5.pote	99,9	97,3	96,9	96,9	97,7
15 gadi/6.pote	95,1	91,8	88,6	93,1	85,7

Imunizācija pret difteriju un stingumkrampjiem Latvijā uzsākta 1958.gadā.

2012.gadā **līdz gada vecumam** pamatimunizāciju (trīs devas) saņēmis **91%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis samazinājies par **1,4%** un neatbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajiem rādītājiem (95%).

Līdz 2 gadu vecumam 4 potes saņēmuši **91,8%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis samazinājies par **6,1%** un neatbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajam rādītājam (95%).

Līdz 8 gadu vecumam balstvakcināciju (5. poti) saņēmuši **97,7%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **0,8%** un atbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajam rādītājam (95%).

Līdz 15 gadu vecumam 6. poti saņēmuši **85,7%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis samazinājies par **7,4%** un neatbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajiem rādītājiem (95%).

Garais klepus

Gadījumu skaits un saslimstība

Gadi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Gadījumu skaits	14 (7)*	9 (1)*	9 (5)*	10 (3)*	264 (186)*
Gadījumu skaits uz 100 000 iedz.	0,62(0,3)*	0,4(0,04)*	0,4 (0,2)*	0,5 (0,3)*	12,93 (9,1)*

*Laboratoriski apstiprināti gadījumi

2012.gadā Latvijā novērots straujš saslimstības pieaugums ar garo klepu. Ja 2007. - 2011.gadā reģistrēti 57 gadījumi, tad 2012.gadā reģistrēti 264 saslimšanas gadījumi. Garā klepus gadījumu skaits ir pārsniedzis vidējo gadījumu skaitu iepriekšējo 5 gadu laikā vairāk nekā 20 reizes (11 gadījumi gadā). Visaugstākā saslimstība ar garo klepu tika reģistrēta Latgales, Zemgales un Rīgas/Pierīgas reģionos. No 264 reģistrētiem garā klepus gadījumiem 206 (78%) bija bērni, t.sk. 24 zīdaiņi, ieskaitot vienu gadījumu ar letālu iznākumu. Lielākais gadījumu skaits (114 gadījumi vai 43%) reģistrēts vecuma grupā no 7 līdz 14 gadiem. Saslimušo vidū bija 155 (58,7%) pret garo klepu vakcinētas personas. Visvairāk vakcinēto personu bija vecumā no 10 līdz 13 gadiem (93 personas). Intervāls no pēdējās vakcinācijas līdz saslimšanai šajā vecuma grupā svārstījās no 3 līdz 12 gadiem, tajā skaitā, lielākai daļai (75 gadījumi) intervāls bija 9 - 11 gadu robežās. No visiem 2012.gadā reģistrētiem gadījumiem pieaugušie bija 22%, no kuriem 80% nav bijuši vakcinēti pret garo klepu vai viņiem nav datu par vakcināciju.

Saslimstība ar garo klepu pieaug ne tikai Latvijā. No literatūras datiem ir zināms, ka vakcinācijas rezultātā iegūtā imunitāte pret garo klepu laika gaitā mazinās (apmēram no 4-12 gadiem), tādēļ ir iespējami garā klepus uzliesmojumi ar vislielāko gadījumu skaitu pusaudžu un pieaugušo vidū.

Garā klepus uzliesmojumi pēdējos gados ir vērojami arī vairākās Eiropas valstīs, piemēram Igaunijā garā klepus uzliesmojums turpinās jau kopš 2006.gada, bet lielākais gadījumu skaits tika reģistrēts 2010.gadā – 1295, savukārt 2012.gadā Igaunijā tika reģistrēti 132 gadījumi. Arī Lietuvā 2012.gadā reģistrēts garā klepus gadījumu skaita pieaugums - 136 gadījumi. Igaunijā epidemioloģiskās situācijas uzlabošanai 2012.gadā tika pieņemts lēmums iekļaut vakcinācijas kalendārā trešo balstvakcināciju pusaudžiem. Austrijā, piemēram, vakcinācijas kalendārā arī ir iekļauta vakcinācija pret garo klepu pusaudžu vecumā, turklāt ir ieteikts vakcinēt pieaugušos ik pēc 10 gadiem ar garā klepus komponenti saturošo vakcīnu. Arī citās Eiropas valstīs, piemēram, Vācijā, Francijā, Somijā, Norvēģijā, Zviedrijā, Īrijā vakcinācijas kalendāros ir iekļauta balstvakcinācija pret garo klepu pusaudžu vecumā.

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
1 gads/3. pote	96,4	95,6	91,4	92,4	91
7 gadi/5.pote	-	-	78,7	93,4	97

Imunizācija pret **garo klepu** Latvijā uzsākta **1958.gadā**.

2012.gadā **līdz gada vecumam** pamatimunizāciju (trīs devas) saņēmis **91%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis samazinājies par **1,4%** un neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajiem rādītājiem (95%).

2012.gadā 5 garā klepus komponenta saturošu vakcīnas devu saņēmuši 97% 7 gadu vecu bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **3,6%** un atbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajam rādītājam (95%).

Poliomielīts

Infekcijas eliminācija pēc 1957.gadā uzsāktās vakcinācijas tika panākta relatīvi ātri. Pēdējais poliomielīta gadījums Latvijā tika reģistrēts 1963.gadā un Latvija turpina uzturēt no poliomielīta brīvas valsts statusu, kas tika piešķirts 2002.gada 21.jūnijā. Tomēr bērnu vakcinācija pret poliomielītu joprojām ir nepieciešama, kā arī nepieciešams turpināt efektīvu poliomielīta epidemioloģisko uzraudzību, jo pasaulē pastāv savvaļas poliovīrusu izplatīšanās risks no endēmiskajām valstīm - Afganistānas, Pakistānas un Nigērijas.

Lai saglabātu no poliomielīta brīvas teritorijas statusu pēcsertifikācijas periodā un lai izvērtētu poliomielīta epidemioloģiskās uzraudzības pasākumu nodrošināšanu valstī ar Veselības ministra rīkojumu 2007.gadā tika izveidota Poliomielīta uzraudzības komisija, kuras sastāvs atjaunots 2012.gadā⁶.

⁶ Veselības ministrijas 2012. gada 3.janvāra rīkojums Nr.2 „Par Poliomielīta uzraudzības komisijas izveidošanu”

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
1 gads/3. pote	96,4	95,6	91,4	92,4	91
2 gadi/4.pote	98,1	92,3	90	97,9	91,8
8 gadi/5.pote	99,9	97,3	96,9	96,9	97,7
15 gadi/6.pote	95,1	91,8	88,6	93,1	85,7

Imunizācija pret **poliomielītu** Latvijā uzsākta **1957.** gadā.

2012.gadā **līdz gada vecumam** pamatimunizāciju (trīs devas) ir saņēmuši **91%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis samazinājies par **1,4%** un neatbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajiem rādītājiem (95%).

Līdz 2 gadu vecumam balstvakcināciju ir saņēmuši **91,8%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis samazinājies par 6,1% un neatbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajiem rādītājiem (95%).

Līdz 8 gadu vecumam 5. poti saņēmuši **97,7%** bērnu. 2012.gadā imunizācijas līmenis bija vienāds ar 2008.gada imunizācijas līmeni. Imunizācijas līmenis neatbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajiem rādītājiem (95%).

Līdz 15 gadu vecumam 6. poti saņēmuši **85,7%** bērnu. Salīdzinot ar 2008.gadu, imunizācijas līmenis samazinājies par 7,4% un neatbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajiem rādītājiem (95%).

b tipa *Haemophilus influenzae* infekcija

Saslimstība

Gadi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Gadījumu skaits	1	1*	0	1	2
Gadījumu skaits uz 100 000 iedz.	0,04	0,04	0	0,05	0,1

*Neprecizēta *Haemophilus influenzae* infekcija

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
1 gads/3. pote	96,6	95,4	90,3	91,5	90,3

Imunizācija pret *b* tipa *Haemophilus influenzae* infekciju Latvijā uzsākta **1994.** gadā. 2012.gadā **līdz gada vecumam** trīs devas saņēmuši **90,3%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis samazinājies par **1,2%** un neatbilst Imunizācijas plāna rezultātīvajiem rādītājiem (95%).

Masalas

Saslimstība

Gadi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
------	-------	-------	-------	-------	-------

Gadījumu skaits	3*	0	0	1*	3*
Gadījumu skaits uz 100 000 iedz.	0,13	0	0	0,05*	0,15*

*Laboratoriski apstiprināti gadījumi.

2011. - 2012.gadā tika reģistrēti atsevišķi vietējas izcelsmes masalu gadījumi (2 gadījumi). No diviem 2012.gadā vietējas izcelsmes masalu gadījumiem viens bija reģistrēts bērnam, kurš nebija vakcinēts, jo nebija sasniedzis imunizācijai paredzēto vecumu un viens - pieaugušam, kura vakcinācijas statuss nebija dokumentāri apstiprināts. Viens masalu gadījums tika klasificēts kā ieviests gadījums no Itālijas.

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
2 gadi /1. pote	98,4	93,9	91,7	88,3	89,5
8 gadi/2.pote	99,2	96,6	97,2	93,3	94,7

Imunizācija pret masalām Latvijā uzsākta **1968.gadā**.

2012.gadā līdz **2 gadu vecumam** 1. poti saņēmuši **89,5%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **1,2%**, bet neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajiem rādītājiem (95%).

Līdz **8 gadu vecumam** balstvakcināciju (2. poti) saņēmuši **94,7%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **1,4%** bet neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajiem rādītājiem (95%).

Epidēmiskais parotīts

Saslimstība

Gadi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Gadījumu skaits	6 (2)*	1*	3*	10 (4)*	41 (31)*
Gadījumu skaits uz 100 000 iedz.	0,26 (0,1)*	0,04	0,13*	0,5 (0,2)*	2,0 (1,5)*

* Laboratoriski apstiprināti gadījumi

2012.gadā reģistrēts 41 epidēmiskā parotīta gadījums, tai skaitā astoņiem bērniem vecumā no 6 līdz 17 gadiem. No visiem saslimušajiem 15 personas, tai skaitā 8 bērni, bija vakcinētas pret epidēmisko parotītu, trīs personas bija daļēji vakcinētas, deviņas personas nebija vakcinētas. Par 14 personām vakcinācijas dati nebija zināmi. Infekcija noritēja vidēji smagi 29 personām, tajā skaitā, sešos gadījumos konstatētas komplikācijas (tādas kā orhīts, pankreatīts, meningīts). Ņemot vērā minēto, var secināt, ka 2012.gadā tika reģistrēts epidēmiska parotīta uzliesmojums (pārsvārā pieaugušo vidū).

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
2 gadi /1. pote	98,4	93,9	91,7	88,3	89,5

8 gadi/2.pote	99,2	96,6	97,2	93,3	94,7
---------------	------	------	------	------	------

Imunizācija pret epidēmisko parotītu Latvijā uzsākta **1983.gadā**.

2012.gadā līdz **2 gadu vecumam** 1. poti saņēmuši **89,5%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **1,2%**, bet neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajiem rādītājiem (95%).

Līdz 8 gadu vecumam balstvakcināciju (2. poti) saņēmuši **94,7%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **1,4%** bet neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajiem rādītājiem (95%).

Masaliņas

Saslimstība

Gadi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Gadījumu skaits	9(3)*	7(1)*	0	2 (1)*	8 (5)*
Gadījumu skaits uz 100 000 iedz.	0,4(0,04)*	0,3(0,04)*	0	0,1 (0,04)*	0,4 (0,2)*

* *Laboratoriski apstiprināti gadījumi*

No četriem 2012.gadā vietējas izcelsmes masaliņu gadījumiem divi bija reģistrēti vakcinētiem bērniem, viens - nevakcinētam pieaugušam un viens - pieaugušam, kura vakcinācijas statuss nebija dokumentāri apstiprināts.

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
2 gadi/1. pote	98,4	93,9	91,7	88,3	89,5
8 gadi/2.pote	99,2	96,6	97,2	93,3	94,7

Imunizācija pret masaliņām Latvijā uzsākta 1993.gadā.

2012.gadā līdz **2 gadu vecumam** 1. poti saņēmuši **89,5%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **1,2%**, bet neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajiem rādītājiem (95%).

Līdz 8 gadu vecumam balstvakcināciju (2. poti) saņēmuši **94,7%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieaudzis par **1,4%** bet neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajiem rādītājiem (95%).

Vejbakas

Saslimstība

Gadi	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Gadījumu skaits	6955	5019	3697	3297	3896
Gadījumu skaits uz 100000 iedz.	306,3	223,2	164,4	158,9	190,8
Gadījumu skaits bērniem līdz 6 gadu vecumam	5222	3849	2718	2279	2612

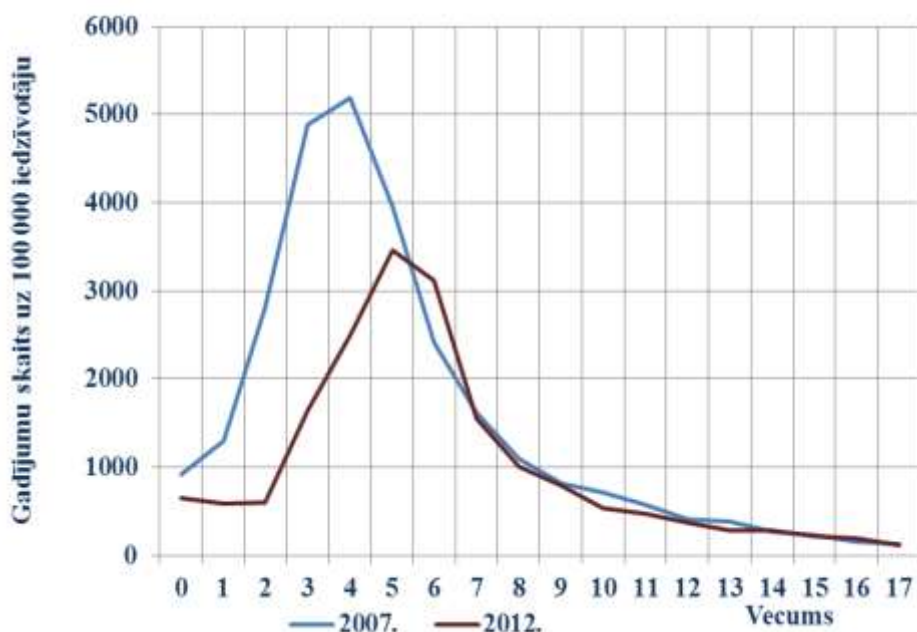

Pirmsvakcinācijas periodā vidēji ik gadu tika reģistrēti 7160 vējbaku gadījumi. Pēc vakcinācijas uzsākšanas 2008.gadā novērota saslimšanas gadījumu skaita samazināšanās tendence no 6955 gadījumiem 2008.gadā līdz 3297 gadījumiem 2011.gadā. Taču 2012.gadā vējbaku gadījumu skaits pieaudzis par 18%. Saslimstības pieaugums novērots gandrīz visās vecuma grupās, izņemot grupu „50 gadi un vairāk”. Visvairāk gadījumu skaita pieaugums novērots pieaugušo vidū, īpaši vecuma grupā no 30 līdz 49 gadiem, bet bērnu vidū – 6, 14 un 16 gadus veciem bērniem.

Tā kā vējbaku izraisītāja cirkulācija samazinās, neimunizētie bērni tiek pakļauti inficēšanās riskam vēlākā vecumā, kas savukārt ietekmē slimnieku vidējā vecuma palielināšanos: 2008.gadā vidējais vecums bija 5,6 gadi (jaunākajam saslimušajam bija 0 mēneši, vecākajam – 52 gadi), bet 2012.gadā – 6,8 gadi (jaunākajam saslimušajam bija 1 mēnesis, vecākajam – 53 gadi) (1.attēls). Saskaņā ar vakcīnu zāļu aprakstiem vakcinācijas kurss pret vējbakām ietver divas potes, bet Latvijā otrā vakcīnas deva pagaidām nav ieviesta. Līdz ar to kopš vakcinācijas uzsākšanas ik gadu pieaug vējbaku gadījumu skaits vakcinēto bērnu vidū: no 2008.gada līdz 2011.gadam kopā tika reģistrēti 152 vējbaku gadījumi vakcinētiem bērniem, 2012.gadā – 427 gadījumi. Imunizācijas monitoringa dati liecina, ka vakcinācijas aptvere pret vējbakām joprojām ir nepietiekama: 2011.gadā 79,4%, 2012.gadā – 75,3%.

1.attēls

Saslimstība ar vējbakām pirms un pēc vakcinācijas uzsākšanas

Imunizācijas līmenis (%)

Vecums/potes	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
2 gadi/1. pote	98,4	93,9	91,7	88,3	89,5

Imunizācija pret vējbakām Latvijā uzsākta 2008.gadā.

2012.gadā līdz divu gadu vecumam pret vējbakām vakcīnu saņēmuši **89,5%** bērnu. Salīdzinot ar 2011.gadu, imunizācijas līmenis pieauga par 1,2% bet neatbilst Imunizācijas plāna rezultatīvajiem rādītājiem (95%).

Pieaugušo (≥ 18 gadi) vakcinācijas līmenis pret difteriju un stingumkrampjiem

Imunizācijas līmenis 2008.gadā (%)	Imunizācijas līmenis 2009.gadā (%)	Imunizācijas līmenis 2010.gadā (%)	Imunizācijas līmenis 2011.gadā (%)	Imunizācijas līmenis 2012.gadā (%)
62,3	65	64,2	60,4	59,6

2012.gadā pieaugušo vakcinācijas līmenis (3.pote vai balstvakcinācija ik pēc 10 gadiem) bija 59,6%, kas ir par 4,6% zemāks nekā 2010.gadā reģistrētais imunizācijas līmenis – 64,2% un neatbilst Imunizācijas plāna noteiktajam mērķa līmenim -65%.

Salīdzinot ar 2008.gadu, 2012.gadā par 34% mazāk pieaugušo uzsākuši vakcinācijas kursu pret difteriju un stinguma krampjiem, turklāt samazinājās arī pilnu kursu vai revakcināciju saņēmušo pieaugušo īpatsvars.

Saskaņā ar ģimenes ārstu sniegto informāciju uz 2012.gada 31.decembri, 22241 (1,5%) personas noformēja rakstisku atteikumu no vakcinācijas pret difteriju un stingumkrampjiem, savukārt uz 2011.gada 31.decembri – 20413 personas (1,4%).

Pēc 2012.gada atskaitēm 671 persona, bet pēc 2011.gada atskaitēm 697 personas nav vakcinētas, jo pārslimojušas difteriju, kaut gan vakcinācija ir nepieciešama arī šādos gadījumos.

Neraugoties uz to, ka medicīnisko kontrindikāciju vakcinācijai pret difteriju un stingumkrampjiem ir ļoti maz, nevakcinēto īpatsvars kontrindikāciju dēļ 2012.gadā nesamazinās salīdzinājumā ar 2011.gadu, proti, pēc 2012.gada atskaitēm 19950 (1,3%) personām, bet pēc 2011.gada atskaitēm 18849 (1,3%) personām vakcinācija nav veikta kontrindikāciju dēļ.

Riska grupas iedzīvotāju vakcinācija pret gripu

Vecums	Imunizācijas līmenis 2010.gadā (%)	Imunizācijas līmenis 2011.gadā (%)	Mērķis 2012.gadam (%)	Imunizācijas līmenis 2012.gadā (%)
≤ 24 mēneši	0,04	0,18	3	0,08
≥65 gadi	1,15	2,01	3	1,69

2012.gadā aprēķinātais imunizācijas līmenis pret gripu bērniem no 6 mēnešu vecuma līdz 24 mēnešu vecumam – **0,08%** neatbilst Imunizācijas plāna noteiktajam mērķim - 3%, taču tas ir augstāks nekā 2010.gada imunizācijas līmenis - 0,04%.

Imunizācijas līmenis pret gripu pieaugušajiem vecumā virs 65 gadiem neatbilst Imunizācijas plāna mērķim - 3%, jo sastāda tikai 1,7%, kaut gan tas ir nedaudz augstāks, nekā imunizācijas līmenis 2010.gadā - 1,2%.

Riska grupu pretgripas vakcinācijas aptvere Latvijā joprojām ir viena no pašām zemākajām starp Eiropas Savienības valstīm. Tam ir dažādi iemesli - viens no tiem, nepietiekama ģimenes ārstu komunikācija un sadarbība ar saviem hronisko slimību pacientiem, izskaidrojot riskus, kurus var radīt saslimšana ar gripu. Vakcinācija pret gripu biežāk nekā vakcinācija pret citām infekcijas slimībām ir saistīta ar baumām, mītiem un dezinformāciju par vakcināciju, kā arī ar vakcinācijas pretinieku viedokļu popularizēšanu sabiedrībā.

Atteikumu īpatsvars no bērnu vakcinācijas

Vakcīnregulējamās slimības	Atteikumu īpatsvars 2010.gadā %	Atteikumu īpatsvars 2011.gadā %	Mērķis 2012.gadam %	Atteikumu īpatsvars 2012.gadā %
Difterija stingumkrampji un garais klepus (DTaP3)	1,7	2,0	1,5	2,1
Masalas, masaliņas un epidēmiskais parotīts (MPR1)	1,6	2,0	1,5	2,4
Vējbakas	4,8	4,1	4	4,8
Tuberkuloze	1,0	1,2	nav	1,1

B hepatīts (3.pote)	2,0	2,3	nav	2,2
Difterija stingumkrampji un garais klepus (DTaP4)	1,5	2,0	nav	2,2
Poliomielīts (4.pote)	1,5	1,9	nav	2,2
Pneimokoku infekcija (2.pote)	0,8	1,3	nav	3,7
Cilvēka papilomas vīrusu infekcija (3.pote)	-	12,8	nav	12,2

Atteikumiem no vakcinācijas ir iezīmējušās šādas tendences:

- stabili augsts rakstiski noformēto atteikumu īpatsvars ir saistīts ar vakcināciju pret cilvēka papilomas vīrusu infekciju (12,2% - 2012.gadā) un vakcināciju pret vējbakām (4,8% - 2012.gadā).
- atteikumu pieauguma tendence ir vērojama vakcinācijai pret pneimokoku infekciju. Atteikumu īpatsvars kopš 2010.gada ir pieaudzis par 2,9%. Arī vakcinācijai pret masalām, masaliņām un epidēmisko parotītu atteikumu īpatsvars pieaudzis no 1,6% 2010.gadā līdz 2,4% 2012.gadā.
- vakcinācijai pret citām infekcijas slimībām noformēto atteikumu īpatsvars nepārsniedz 2,2%.

Secinājumi

1. Kopumā Imunizācijas plānā izvirzītais mērķis samazināt Latvijas iedzīvotāju saslimstību ar vakcīnregulējamām infekcijas slimībām, veicot mērķtiecīgu un plānveida vakcināciju Latvijas iedzīvotājiem ir sasniegts, jo saslimstība ar vakcīnregulējamām infekcijas slimībām saglabājusies ļoti zemā līmenī vai tikusi novērsta. Katru gadu imunizācijas rezultātā Latvijā tiek novērsti vairāk nekā 40 000 infekcijas slimību gadījumi, 160 infekcijas slimību izraisīti nāves gadījumi.
2. Kaut gan 2008.-2010.gadā tika novērota vakcinācijas aptveres samazināšanās tendence, it sevišķi bērniem pirmajā un otrajā dzīves gadā, 2011.-2012.gadā situācija pārsvarā ir stabilizējusies un atsevišķās pozīcijās iezīmējies vakcinācijas līmeņa pieaugums. Tomēr vakcinācijas aptveres radītāji noteiktajam mērķim (95%) atbilst tikai 7 gadu veciem bērniem. Savukārt vakcinācijas aptvere 14 gadu veciem bērniem turpina samazināties.

3. Lai novērstu vakcīnregulējamo infekcijas slimību uzliesmojumu un epidēmiju risku, ir nepieciešams ik gadus panākt imunizācijas aptveri 95% un vairāk. Tādēļ īpaši svarīgi ir stiprināt mērķtiecīgu komunikāciju ar sabiedrību, lai veicinātu izpratni par vakcinācijas nozīmi, kas ir sevišķi aktuāli apstākļos, kad pret vakcināciju vērstās darbības (nepatiesa informācija par vakcināciju un pretvakcinācijas aģitācija sabiedriskajā telpā) ietekme nemitīgi pieaug, kā arī palielināt primārās veselības aprūpes ārstu lomu profilakses darbā.

Pielikumi
1.pielikums

Imunizācijas rādītāji Latvijā 2008.-2012.gadā

Rādītājs	Datu avots	Gads				
		2008.	2009.	2010.	2011.	2012.
Tuberkuloze						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	23123	21104	18149	17633	18865
Īpatsvars (%)		94,8	95,7	91,7	93,7	94,8
Vakcinēto skaits 1 gada vecuma	ĀI - 2	21496	21884	19409	17666	17734
Īpatsvars (%)		98,7	98,8	89,6	89,9	96,9
B hepatīts (3.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	22739	21417	18781	17074	17263
Īpatsvars (%)		94,8	93	90,6	89,7	89,7
Vakcinēto skaits (1 gads)	ĀI - 2	20942	20721	18367	16458	16418
Īpatsvars (%)		96,2	93,6	84,8	83,7	89,7
DTP un IPV (3.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	23187	22022	18933	17625	17512
Īpatsvars (%)		96,7	95,6	91,4	92,6	91
Vakcinēto skaits (1 gads)	ĀI - 2	21185	21108	18333	16538	16538
Īpatsvars (%)		97,3	95,3	84,7	84,1	90,4
B tipa <i>Haemophilus influenzae</i> infekcija (3.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	23154	21977	18712	17407	17371
Īpatsvars (%)		96,6	95,4	90,3	91,5	90,3
Vakcinēto skaits (1 gads)	ĀI - 2	20913	20892	18099	16455	16513
Īpatsvars (%)		96	94,4	83,6	83,7	90,2
PCV (1.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1			12936	16361	16303
Īpatsvars (%)				62,4	86	84,8
Vakcinēto skaits (1 gads)	ĀI - 2				15082	15826
Īpatsvars (%)					76,7	86,5
DTP un IPV (4.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	22070	21692	21386	20986	17751
Īpatsvars (%)		98,1	92,3	90	97,9	91,8
Vakcinēto skaits (2 gadi)	ĀI - 2	19736	20027	19664	18052	16868
Īpatsvars (%)		93,3	91,3	89	88,2	88,5
MPR (1.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	22138	22078	21786	18943	17303
Īpatsvars (%)		98,4	93,9	91,7	88,3	89,5
Vakcinēto skaits (2 gadi)	ĀI - 2	20431	20991	20242	18504	17070
Īpatsvars (%)		96,6	95,7	91,6	90,4	89,5
Vejbakas						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	10931	15185	19080	17341	14412
Īpatsvars (%)		48,6	64,6	80,3	80,9	74,5
Vakcinēto skaits (2 gadi)	ĀI - 2	3113	12749	15408	16207	15140
Īpatsvars (%)		14,7	58,2	69,8	79,2	79,4
Garais klepus (5.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1			15087	18472	19116
Īpatsvars (%)				78,7	93,4	97
Vakcinēto skaits (8 gadi)	ĀI - 2				17509	17192
Īpatsvars (%)					90,7	91

DT un IPV (5.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	19565	18398	18595	19165	19250
Īpatsvars (%)		99,9	97,3	96,9	96,9	97,7
Vakcinēto skaits (8 gadi)	ĀI - 2	18533	18392	16752	17608	17399
Īpatsvars (%)		97,1	97,1	94,2	91,2	92,1
MPR (2.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	19427	18267	18637	18456	18662
Īpatsvars (%)		99,2	96,6	97,2	93,3	94,7
Vakcinēto skaits (8 gadi)	ĀI - 2	17929	18267	16673	17425	17232
Īpatsvars (%)		93,9	96,5	93,8	90,3	91,3
CPV (1.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	-	-	4203	5269	5110
Īpatsvars (%)		-	-	49,2	63	58,7
CPV (3.pote)						
Vakcinēto skaits (13 gadi)	ĀI - 2				3670	4264
Īpatsvars (%)					48,3	52,6
DT un IPV (6.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	23456	20418	17814	16978	14849
Īpatsvars (%)		95,1	91,8	88,6	93,1	85,7
Vakcinēto skaits (15 gadi)	ĀI - 2	23388	20251	15140	13874	13542
Īpatsvars (%)		96,3	95	87,2	85,5	84,4
B hepatīts pusaudžiem (3.pote)						
Vakcināciju skaits	ĀI - 1	16794	14860	13279	11835	8281*
Īpatsvars (%)		68,1	66,8	66,1	64,9	47,8*
Vakcinēto skaits (15 gadi)	ĀI - 2	19131	17805	14045	12664	12471
Īpatsvars (%)		78,8	83,6	80,9	78,1	77,7
DT pieaugušiem						
Vakcināciju skaits (1.pote)	ĀI - 1	28338	19585	14199	17107	18760
Īpatsvars (%)		1,8	1,3	0,9	1,1	1,3
Vakcināciju skaits pēdējo 10 gadu laikā (3.pote+balstvakcinācija)	ĀI - 1	963942	998129	975864	906590	889942
Īpatsvars (%)		62,3	65	64,2	60,4	59,6
Vakcinēto pieaugušo (25 g.v.un >) skaits (3.pote+balstvakcinācija)	ĀI - 2	881718	883232	930519	889497	966440
Īpatsvars (%)		62,2	61,7	67,1	61,5	64,7

*Vakcinēto skaits šajā vecumā grupā ir zems, jo lielāka pusaudžu daļa saņēma vakcināciju pret B hepatītu līdz gada vecumam (zīdaiņus pret B hepatītu Latvijā vakcinē kopš 1997.gada).

Imunizācijas rādītāji Latvijā 2008.-2012.gadā

Datu avoti:

ĀI - 1 - ārstniecības iestāžu dati atbilstoši mēneša pārskatam „Pārskats par iedzīvotāju imunizāciju” (Ministru kabineta 26.09.2000. noteikumu Nr.330 "Vakcinācijas noteikumi" 3.pielikums);

ĀI - 2 - ārstniecības iestāžu dati atbilstoši gada pārskatam „Pārskats par vakcinācijas kalendāra ietvaros vakcinētajām personām” (Ministru kabineta 26.09.2000. noteikumu Nr.330 "Vakcinācijas noteikumi" 5.pielikums).

Saīsinājumi:

DTP - vakcinācija pret difteriju, stinguma krampjiem un garo klepu

DT - vakcinācija pret difteriju un stinguma krampjiem

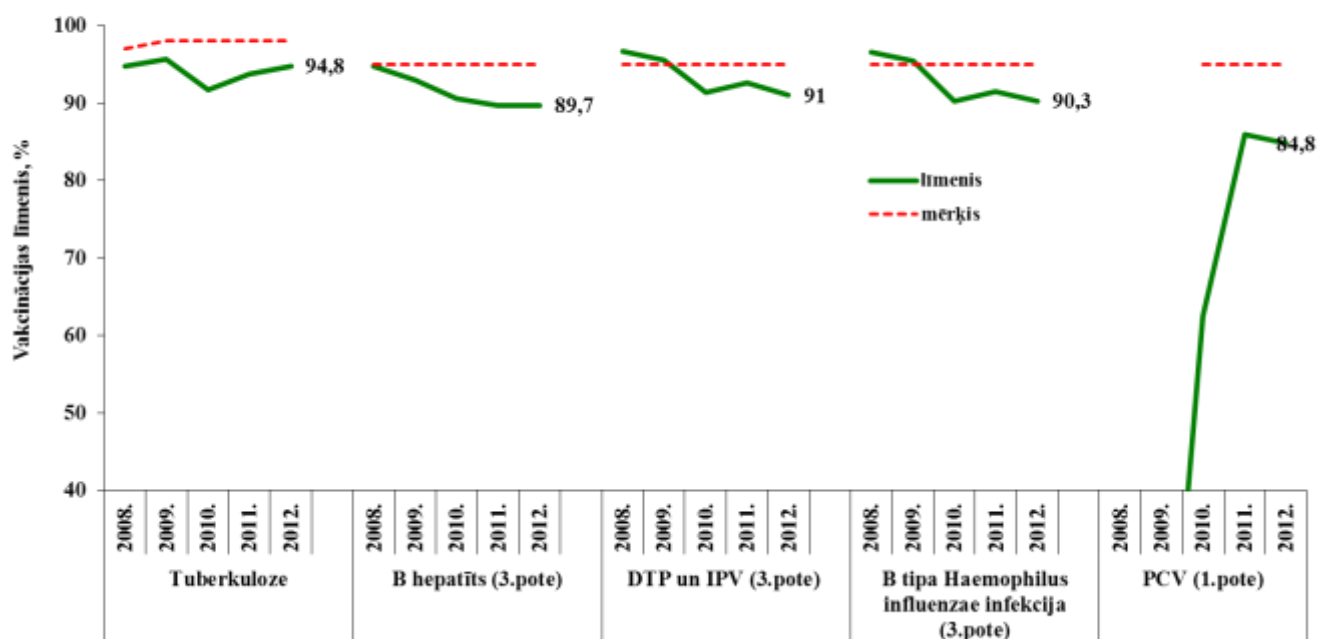
IPV - vakcinācija pret poliomiēlītu

PCV - vakcinācija pret pneimokoku infekciju

MPR - vakcinācija pret masalām, epidēmisko parotītu un masaliņām

CPV - vakcinācija pret cilvēka papilomas vīrusa infekciju

Vakcinācijas līmenis pirmajā dzīves gadā bērniem Latvijā 2008.-2012.gadā

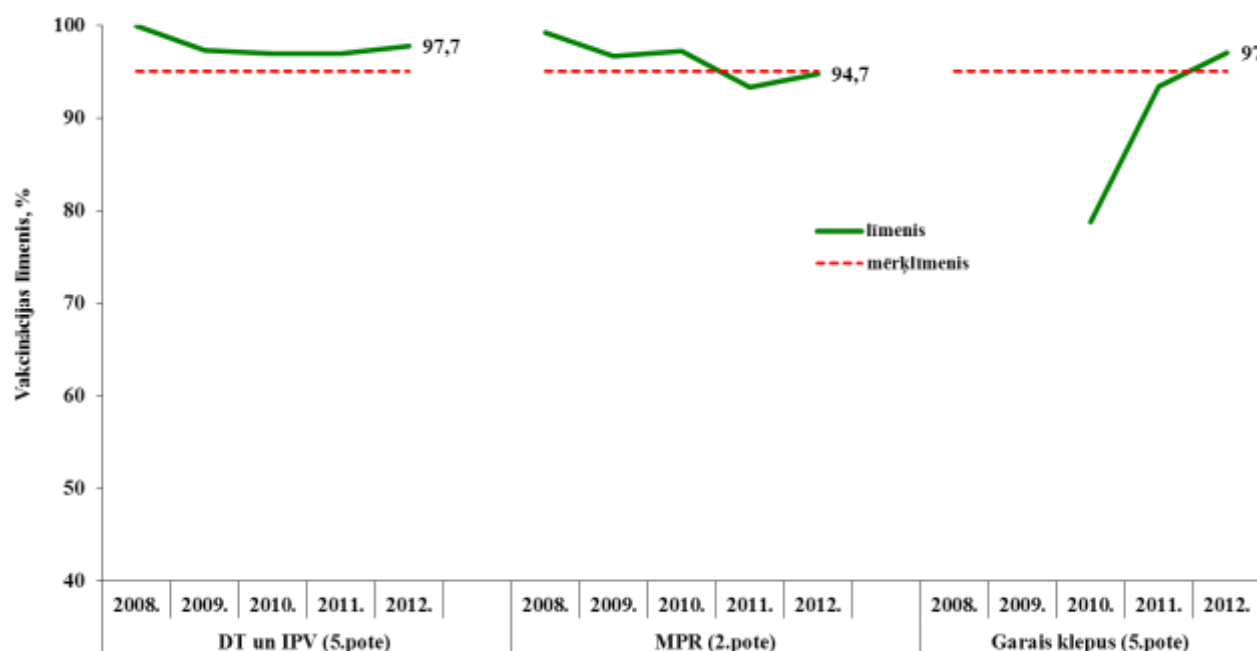

Vakcinācijas līmenis otrajā dzīves gadā bērniem Latvijā 2008.-2012.gadā

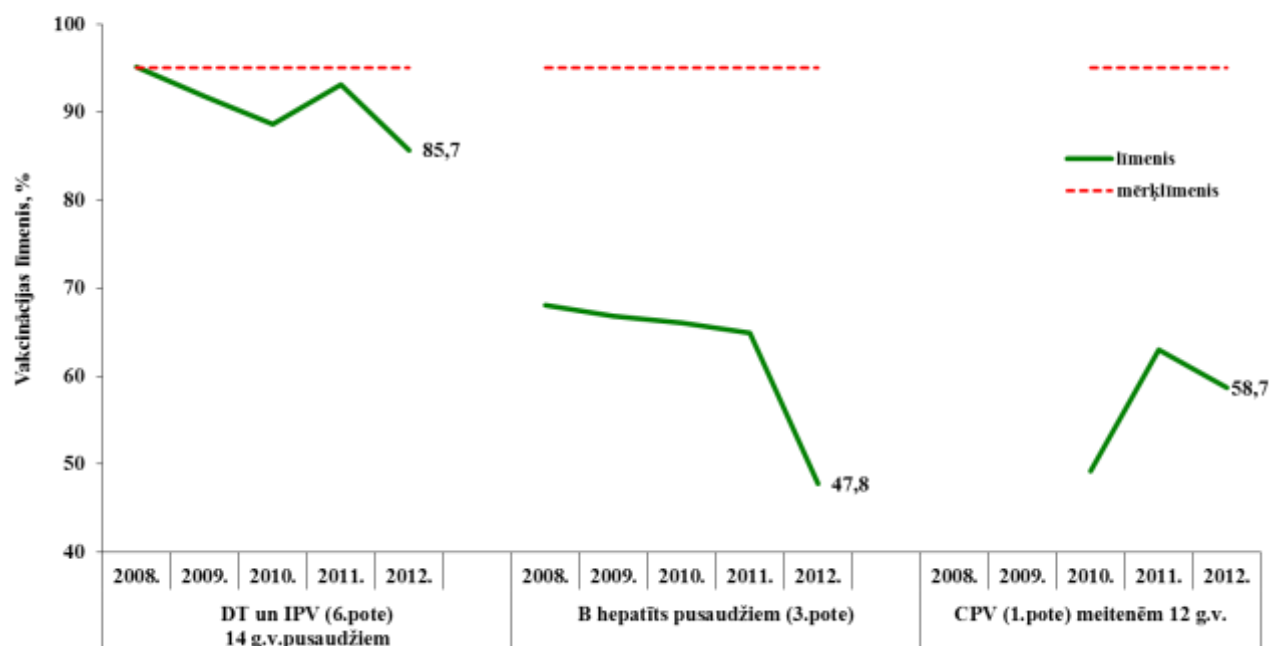

Vakcinācijas līmenis bērniem 7 gadu vecumā Latvijā 2008.-2012.gadā

Vakcinācijas līmenis pusaudžiem Latvijā 2008.-2012.gadā

Materiālu sagatavoja: Infekcijas slimību riska analīzes un profilakses departamenta, Infekcijas slimību uzraudzības un imunizācijas nodaļas epidemioloģe L.Savrasova, epidemiologs N.Šubins, epidemiologa palīdzība V.Perčatkina, nodaļas vadītāja I.Lucenko, piedaloties departamenta direktoram J.Perevoščikovam. Materiāls ir pieejams SPKC mājas lapā: www.spkc.gov.lv. Datu pārpublicēšana un citēšana – atsauce uz Slimību profilakses un kontroles centra “Epidemioloģijas biļetenu” ir obligāta.